

HANDLINGSPLAN MOT MOBBING, FOR Å SIKRE ET GODT PSYKOSOSIALT ARBEID I BANREHAGEN Lyngstad og Vevang barnehager

*«Mobbing er en handlinger fra barn eller voksne som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull deltaker i fellesskapet og mulighet for medvirkning»
(Lund, Helgeland, Kovac, 2017).*

Sammen skal vi jobbe aktivt for at alle barna skal føle seg inkludert og som en del av et fellesskap.

Innholdsliste

Bakgrunn for handlingsplan.....	3
Mobbing hva er det.....	4
Hvem mobber.....	4
Hvem blir utsatt for mobbing.....	4
Tilskueren.....	4
Når voksne mobber barn.....	5
Når voksne mobber voksne.....	5
Forebygging.....	6
- Tiltak	
- Hva må vi følge med på	
- Voksnes ansvar	
Hvordan jobbe forebyggende.....	6-8
- Observasjon og kartlegging	
- Jobbe med sosialkompetanse og språk	
- Barnesamtaler	
- Tett foreldresamarbeid	
- Økt kompetanse	
- Fremgangsmåte knytt til det nye lovverket.....	9
Hvordan jobber vi med handlingsplanen i Lyngstad og Vevang barnehager.....	10
Til foreldre.....	11

Vår handlingsplan mot mobbing skal bidra til:

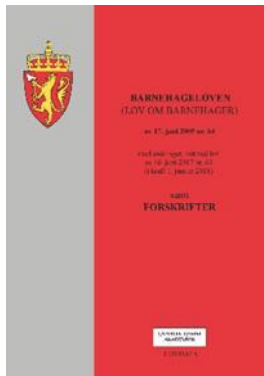
Å fremme et inkluderende og sunt miljø for alle barna i barnehagen

At alle barn opplever å være betydningsfulle for fellesskapet

Å definere voksnes holdninger til mobbing

At vi har en felles Plattform for arbeid mot mobbing i barnehagen

Bakgrunnen for handlingsplanen

Lov om barnehager er grunnleggende for all drift i barnehagen. Vier her til ulike paragrafer i barnehageloven.

§1

«Barnehagen skal møte barna med tillitt og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.»

§41

Nulltoleranse og forebyggende arbeid

«Barnehagens kal ikke godta krenkelser som f.eks utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering»

§42

Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (Aktivitetsplik)

«Ved mistanke til eller kjennskap til at et barn, barnegruppe ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Skal barnehagen undersøke saken snarest.»

§43

«Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn»

Rammeplanen for barnehagen (2017)

«Barnehagen SKAL bidra til barns trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing.»

«Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette»

Mobbing, hva er det?

Barnehagebarn er relativt ofte involvert i negative handlingsmønstre, bakgrunnen for dette er at de mangler sosiale og emosjonelle reguleringsverner og ferdigheter til å kunne mestre frustrasjoner og konflikter. I tillegg mangel på kompetanse på hvordan gå inn i positive relasjoner med jevnaldrende (Idsø og Roland 2017).

Barn i barnehagen mobber først og fremst gjennom å stenge noen ute fra leken og den sosiale konteksten, men vi kan også se allerede i tidlig alder (2 – 4 år) at **negative handlinger som dytting, ta fra andre leken, risting, biting og slag kan skje relativt hyppig**. Tove Flack sier at med begynnende mobbeadferd menes når små barn viser vedvarende aggressive sosiale strategier i møte med jevnaldrende (Tove Flack 2011). Denne mobbeadferden som man ser blant 5 åringer, kan minne om den som foregår blant skolebarn (Idsø og Roland 2017).

Ulike typer mobbeadferd:

- Fysisk mobbeadferd – dytte slå, stikke, sparke og ta leker fra andre
- Verbal mobbing – Kallenavn, fornærme, erting, trusler
- Relasjonell mobbing – ekskludering, utestenging, spre rykter, få andre til å skade noen, gjøre grimaser, bestemme over andre eller lage regler over andre

Hvem mobber

Små barn kan vise begynnende mobbeadferd på flere ulike måter i barnehagen, men de plukker seg gjerne ut sårbare barn, barn som mangler venner eller som responderer på mobbingen på en forsterkende måte gjennom passiv aksept, eller ukontrollert frustrasjon, gråt eller utbrudd. De som mobber kan være gode på å skjule sin adferd eller skyver skylden over på den som mobbes, om vi voksne kommer til.

Andre barn som er i risikozonen, er barn som har negative rollemodeller enten blant de voksne i barnehagen eller i familien. Dette går på voksne som snakker nedlatende om andre barn eller voksne, som truer og skriker, som tillater mobbing mellom søsken (Idsø og Roland 2017).

Hvem blir utsatt for mobbing

Hvilket som helst barn kan i utgangspunktet bli utsatt for mobbing, men det er greit og være ekstra oppmerksom på barn:

- Med manglende lekekompetanse
- Manglende språk – og/eller kommunikasjonsferdigheter
- Er triste, frustrerte/ opprørte
- Oversett og negativt definert av de ansatte i barnehagen
- Bli ekskludert av andre barn
- Utsettes for negative handlinger fra andre barn

Tilskueren

I tidlig alder er ofte andre barna tilskuere til mobbingen. Tilskueren lærer mobbeadferd gjennom å observere de som mobber og de som blir utsatt for det. Små barn som er tilskuere kan simpelthen mangle kunnskap på hva de skal gjøre for å gripe inn, eller være redde for at de selv skal bli mobbet. Derfor er det viktig å skape en positiv tilbakemeldingskultur. Det er bra å si ifra til en voksen og det

skal barna få en opplevelse av! De skal bli tatt på alvor. Barn som er tilskuere, må få lære seg problemløsningsstrategier for å forebygge og stoppe mobbing.

Når voksne mobber barn

Det er ikke tilstrekkelig å se på barn isolert fra de voksne når vi snakker om mobbing, vennskap og lekekompetanse. De voksne er viktige rollemodeller for barna når det gjelder å få utviklet gode vennskap og lekestrategier og derfor blir deres rolle svært viktig. Ansatte må sikre at alle omtales positivt. Språket som brukes om barn voksne imellom, eller overfor andre barn, er med på å definere andres oppfattelse av barnet. Uansett barnets bakgrunn, familieforhold og sosioøkonomiske status må alle unngå definisjoner hvor barnets intensjoner og handlinger defineres ut fra slike forhold. Setninger som "Den familien gjør alltid..." og "Hun er alltid så passiv", er med på å definere barnet på en u hensiktsmessig måte, og derfor krenkende.

Dessverre kan det skje at voksne ubevisst mobber barn. Å ta opp en problemstilling som voksen-barn mobbing kan være vanskelig, men ser man en voksen som utviser krenkende adferd mot et barn må det stoppes med EN gang. Ansatte har aktivitetsplikt når mobbing observeres.

Når voksne mobber voksne

Det er også aktuelt å snakke om mobbing blant voksne i en handlingsplan for barnehagebarn, da adferden, holdninger og språk blant de voksne er av stor betydning for barna. For å kunne få til gode relasjoner blant barn må de voksne daglig vise eksempler på slike relasjoner. Opplever barn mobbing blant de voksne er dette med på å sette en standard for hvordan det går an å være med hverandre. Mobbing er destruktivt for barn og voksne, og skal voksne kunne veilede og støtte barn er det viktig at de selv er gode rollemodeller. Derfor må mobbing blant voksne også tas på alvor. Opplever en ansatt seg mobbet eller ser en kollega som utestenges, må dette tas opp med styrer. Det er styrer sitt ansvar å sikre trivsel og godt arbeidsmiljø for sine ansatte.

Forebygging

Tiltak:

- Systematiske tiltak som klare rutiner for tilstedeværelse i barnegruppene
- Systematiske observasjoner som er satt i system, da av enkeltbarn, grupper, samspill og relasjoner.
- Være tilstedeværende voksne som klarer å fange opp, se bak og tolke adferd og reaksjoner.
- Være aktivt deltagende voksne i lek og der hvor barna er.

Hva må vi følge med på:

- Adferdsendring hos enkeltbarn (tilbaketrekking, sinne, frustrasjon, lei seg, appetitt, sengevæting.
- Barn med svak sosial betydning
- Hierarki i barnegruppen
- Endret motivasjon
- Legitimerende fortellinger: «jamenn hun er jo alltid så sutrete, jammen han er jo alltid så slem».
- Begynnende eksklusjonsadferd, som: hvisking, lek med begrenset antall plasser, seleksjon (du kan, du kan, men ikke du..) turtaking, der det alltid er den samme som blir utelatt

Voksnes ansvar:

- Voksne må ta ansvar for å lære barn normer og regler som styrker det prososiale, vennlige og medmenneskelige.
- Voksne må vise barn at man tar avstand fra negative handlinger og mobbing.
- Voksne må snakke åpent med barna om mobbing, slik at barna forstår at de voksne bryr seg og tar de på alvor. Inkluder barna og jobb for at man i fellesskap skal stoppe og forebygge mobbing.
- Voksne må gripe inn når man ser uønsket adferd
- De voksne må være beviste på viktigheten av å jobbe med sosial kompetanse, slik man får skapt vennskap, gode relasjoner og et inkluderende miljø.
- Den voksne må være der hvor barna er, fordele seg i leken både ute og inne.
- **Den voksne er også foreldrene** – dette må gjøres i fellesskap!

Hvordan jobbe forebyggende

For å skape en barnehage fri for mobbing må barnehagen ha tydelige verdier og felles holdninger som praktiseres av voksne! Det er viktig at den voksne legger til rette for en god start for det enkelte barn (gode strategier for tilvenning, forutsigbar dagsrytme og gode rutiner for overganger mellom aktiviteter).

Observasjon/ Kartlegging

Observasjon og kartlegging er et viktig verktøy for å kunne fange opp barn med sosiale vanskeligheter, men også for å kartlegge barn – barn relasjoner og voksen - barn relasjoner. Vi trenger derfor voksne som systematisk observerer enkeltbarn og barnegrupper, og legger til rette for etablering av gode relasjoner og vennskap.

Observasjon er viktig for å kunne få et overblikk. Selv om situasjoner ser bra ut, trenger de ikke nødvendigvis ikke å være det. Derfor er det viktig å få tak i helheten. Det er også viktig for å kunne skaffe seg en oversikt om det dreier seg om mobbing, enkeltepisoder eller konflikter.

Når vi bruker observasjon systematisk, gir det oss en oversikt om:

- Har alle gode relasjoner/venner
- Hvem blir ofte stående utenfor
- Hvem ønsker å være med hvem og hvorfor
- Hvordan er samspillet mellom barna, positiv/negativ
- Om mobbing og utestenging skjer

Det ligger ved to kartleggings skjema som barnehagene skal gjennomføre to ganger i året. Et skjema går på den voksnes relasjon til barna, for å kartlegge relasjon voksen- barn, og et skjema som går på barn- barn relasjoner. Gjennomføringer av skjemaene er lagt til høst og vår.

Jobbe med sosialkompetanse og språk

For alle barn er venner og lek viktig og en forutsetning for å trives i barnehagen. Sosialkompetanse, språk og kommunikasjon er derfor både fokusområder og satsningsområder for barnehagens arbeid med forebygging av mobbing, i tillegg til å jobbe med det å skape gode og inkluderende barnehagemiljø. Det er de voksnes ansvar å støtte barn i etablering av vennskap og utvikling av lekekompetanse. I tillegg til vennskap har inkludering i lek en avgjørende rolle for barns opplevelse av tilhørighet. Det gode arbeidet med sosialkompetanse og språk starter vi allerede med på småbarnsavdeling (0 – 3 år). For at voksne skal støtte barna her er det viktig at vi støtter barna i den voksne er barnas medspiller. Dette kan bety at den voksne må delta aktivt i barnets lek, og gjennom leken hjelpe barnet med relasjonsbygging, og vise barnet gode handlingsmønstre og

kommunikasjonsformer. Det er de voksnes ansvar å vurdere når og i hvilken grad det er hensiktsmessig å være direkte involvert i leken

Barnesamtaler

Vi utfører systematiserte barnesamtaler med de eldste barna, dette gjør vi en - to gang i året eller når vi ser det er behov for det. Barna får da anledning til å uttale seg om trivsel, vennskap og hverdagen sin. Dette ser vi på som et forbyggende virkemiddel.

Tett foreldresamarbeid

Det er viktig at foreldrene får kunnskap om hva mobbing er og hva som skaper gode psykososiale barnehagemiljø. Kunnskapen som foreldrene får om temaet kan også brukes på hjemmearenaen, og slik kan vi forsterke forebyggingen. Tema som gode holdninger, trivsel og vennskap vil derfor bli løftet frem på foreldremøter, SU møter og i foreldresamtaler etc.

I saker med mobbesituasjoner skal foreldre og foresatte involveres på et så tidlig tidspunkt som mulig!

Barnehagen og foreldregruppen utarbeidet felles kjøreregler for å fremme et godt barnehagemiljø (2018). Denne ligger på kommunens hjemmeside, og blir sendt ut til alle nye barn og foreldre i barnehagen.

punkt som kommer opp der:

- Si «hei»/ «hade» til andre barn og foreldre
- Ta initiativ til å bli kjent med hverandre
- Kunne barnas navn på avdelingen til deres barn
- Det er lov å korrigere andres barn når de sier noe krenkende til et annet barn
- Si ifra til barnehagen hvis de ser at barn holdes utenfor
- Være gode forbilder å snakke pent om andre barn, foreldre og personal
- Spørre og snakke om andre barn, være engasjert ovenfor eget barn
- Inkludere andre barn i deres barns fritidsaktiviteter
- Bidra til å treffes utenfor barnehagetiden
- Har felles kjøreregler for bursdagsinvitasjoner

Foreldre kan bidra med:

- Foreldrefest på starten av barnehageåret
- Lage til lekedager på barnehagens uteområde på ettermiddag eller helg
- Ha egen facebook gruppe for felles turer/arrangementer
- Hjelp hverandre med barnepass på planleggingsdager
- Eget FAU årshjul

Økt kompetanse

Få mere kunnskap om hva er mobbing. Vi jobber da med kompetanseheving på avdelingsmøter, personalmøter og planleggingsdager. Tema som er aktuelle da er

- Jobbe med felles holdninger og verdigrunnlag (barnesyn)
- Holdninger – handlinger blant de voksne
- Kollektiv kunnskap
- Tilknytningsteori
- Relasjonskompetansen
- Barns sosiale utvikling
- Hva er mobbing
- Hva skaper gode inkluderende miljø
- Hvordan bruke observasjon og kartlegging
- Proaktiv og reaktiv aggresjon

Fremgangsmåte knytt til aktivitetsplikt §41 og §42 i barnehageloven

Delplikt 1 Følge med.

Alle som arbeider i barnehagen, SKAL følge med på hvordan barna har det i barnehagen.

- Rutine på plassering av voksne
- Systematiske observasjoner
- Være årvåken og sensitiv (fange opp)

Delplikt 3 Undersøke.

Ved mistanke eller kjennskap til at et barn IKKE har et trygt og godt barnehagemiljø, SKAL barnehagen undersøke saken.

- Den ansatte gjennomfører de tiltakene for undersøkelse som er avtalt med styrer.
- Her vil det bli satt en frist for gjennomføring.

Konklusjon:

1. barnet har et trygt og godt barnehagemiljø og barnet + foreldrene er enig = aktivitetsplikt utført
2. Barnet har et trygt miljø, foreldre og/eller barn ikke enig = Aktivitetsplikt
3. barnet eller barnegruppen har ikke et trygt og godt barnehagemiljø = aktivitetsplikt

Delplikt 2 Melde fra.

Alle som arbeider i barnehagen, skal varsle barnehagens styrer dersom de får **mistanke** eller **kjennskap** til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.

BRUK DEL 1 AV AKTIVITETSLPLIKT SKJEMA

- Den som mottar eller får henvendelser knytt til at et barn ikke har et trygt eller godt barnehagemiljø fyller ut første side av skjemaet.
- Ta så kontakt med styrer for å finne ut fremgangsmåter til undersøkelse (barnesamtale, observasjoner etc.)
- Ansatte tar kontakt med foreldre, informere om hva som har kommet frem og hvordan vi går frem videre

Delplikt 4 Sette inn tiltak

Sette inn egne tiltak, tiltakene skal:

- Beskytte mot nye krenkelser
- Skape trygghet
- Fremme inkludering og tilhørighet
- Sikre kontinuerlig oversikt og innsikt i barnets opplevelse av situasjonen.

Hvordan jobber vi med handlingsplanen i Lyngstad og Vevang barnehage

Det er styrers ansvar og få implementert handlingsplanen mot mobbing ut til de ansatte og foreldregruppen.

I personalsammenheng, vil denne bli jobbet med på personalmøter, planleggingsdager og ved andre typer møter. Vi skal bruke god tid på å opparbeide oss kunnskap om tema og lovverk, slik at vi er trygge på å gripe inn og handle om uønskede situasjoner oppstår.

Foreldregruppen vil få handlingsplanen presentert på foreldremøter og i foreldresamtaler, den skal også bli gjennomgått i samarbeidsutvalget. Handlingsplanen blir også lagt på barnehagens hjemmeside, slik at den er lett å få tak på.

Årshjul

Handlingsplan mot mobbing, for å sikre et godt psykososialt arbeid i barnehagen

Hva gjør vi	Når	Ansvar	Dato gjennomført
Går igjennom handlingsplan med ansatte	1 gang i året, eller ved redigering	Styrer	
Går igjennom handlingsplan med foreldre	1 gang i året eller ved redigering	Styrer	
Sjekkliste for miljø	1 ganger i året, eller ved behov	styrer	
Sjekkliste for voksenrollen	1 ganger i året, eller ved behov	styrer	
Foreldresamarbeid	Hele året	Styrer + øvrig personal	
Barnesamtaler Problemløsningsamtale Huset	Ved behov	Alle på avdeling	
Flack og Pape relasjonsirkler	Vår og høst	Styrer + ped.ledere/ barnehagelærere	
Barnehagens aktivitetsplikt skjema	Ved behov	Styrer + ped.ledere og øvrig personale	
Evaluering av arbeidet knyttet til handlingsplanen mot mobbing	1 ganger i året	Styrer +	

Til foreldre

Om du har mistanker om at barnet ditt eller et annet barn i barnehagen blir mobbet, ta kontakt med styrer eller noen andre i barnehagen.

Er man usikre på om barnet sitt utsettes for mobbing i barnehagen, gir www.nullmobbing.no følgende eksempler og reflekter rundt:

- Viser barnet glede over å være i barnehagen?
- Hva forteller barnet hjemme om barnehagen?
- Virker det som om barnet ditt har venner i barnehagen?
- Virker det som om barnet ditt kjenner seg trygg i barnehagen?
- Forteller barnet om lek og morsomme opplevelser?

[Barnet mitt blir mobba i barnehagen, hva kan jeg gjøre? \(udir.no\)](http://www.udir.no)

Vi ved Lyngstad og Vevang barnehager skal jobbe for at ALLE får kunnskap og forståelse om temaet mobbing.

Slik at ALLE blir gode på å jobbe forebyggende og sette inn tiltak om det oppstår situasjoner preget av mobbeadferd.

Kilder:

- *«Se barnet innenfra, hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen»* (Brandtzæg, Torsteinson og Øistad)
- *Mobbeadferd i barnehagen – temaforståelse- forebygging – tiltak* (Pål Roland)
- *Hele barnet, hele løpet, mobbing i barnehagen; forskningsrapport fra 2015* (Ingrid Lund m.f)
- *Udir – Trygt og godt barnehagemiljø* (instructure.com)